Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Monumentnummer*: 520436

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	23 april 2002
Kadaster deel/nr	82799/132

*Woonplaats**	*Gemeente**	*Provincie**
Dussen	Altena	Noord-Brabant

Locatienaam	*Locatieomschrijving*
Dussen	

*Kadastrale gemeente**	*Sectie**	*Kadastraal object**	*Appartement aanduiding*	*Grondperceel*
Dussen	N			485

*Omschrijving***

Inleiding

Aan de noordzijde van de Binnen gelegen éénlaags HERENHUIS binnen de bebouwde kom van Dussen. Het object draagt de naam VILLA ANNA MARIA en is gelegen binnen een ruim, eigen terrein met aan de voor- en achterzijde een siertuin. De voortuin sluit aan de voorzijde aan op een brede sloot. Het pand werd gebouwd omstreeks 1875 en is uitgevoerd in eclectische stijl. Eerste bewoner was de heer L.J. Verberne die hier bovendien kantoor hield als notaris (de notariskamer bevond zich links voor). Omstreeks 1910 vond een verbouwing plaats voor de toenmalige bewoner Jos. van Steen. Hierbij werd aan de rechterzijde een uitbreiding gerealiseerd (deze ging later bij een brand verloren). In het achterste deel van deze uitbouw bevond zich lange tijd een lokaal voor acetyleenverlichting. Aan de achterzijde van het huis kwam een nieuwe veranda met art nouveau-invloed (later verbouwd tot serre). In dezelfde periode zullen het in verschillende bovenlichten en deuren aanwezige glas-in-lood en de diverse smeedijzeren balustrades en hekken gerealiseerd zijn. Ook deze dragen de invloed van de art nouveau. De bestaande remise aan de linkerzijde van het pand werd bij de verbouwing naar achter toe uitgebreid met een paardenstal. Overigens was de remise reeds eerder aan de achterzijde vergroot. In de loop van de tijd werd het dakhuis aan de voorzijde van de woning gewijzigd en verdween het hier aanwezige balkon. Gedurende de Tweede Wereldoorlog kreeg het pand zwaar te lijden maar daarna werd het in oorspronkelijke stijl hersteld. Een interessant detail is dat één van de bewoners reder was. Uit diens tijd dateert de glas-in-loodvoorstelling van een aantal schepen ter zee binnen het trappenhuisvenster.

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 29 march 2024

Het herenhuis heeft sinds 1945 weinig wijzigingen ondergaan. De serre aan de achterzijde is omstreeks 1990 gewijzigd en heeft moderne ramen en deuren. Aan de binnenzijde kreeg ze een nieuwe tegelvloer (de originele zwarte en witte tegels bevinden zich deels in de tuin en zijn deels opgeslagen). De gang werd voorzien van een nieuwe tegelvloer in wit marmer (ter vervanging van een vloer bestaande uit grote platen dito materiaal). De zij- en achtergevels zijn nieuw gevoegd. Op het achterste dakschild van het huis bevindt zich een moderne dakkapel. Reeds lange tijd geleden verdween de slangenmuur die zich in de achtertuin bevond.

Omschrijving

Het uit verschillende aaneengeschakelde bouwdelen bestaande gebouw heeft een samengestelde plattegrond. Het herenhuis zelf heeft een in hoofdzaak rechthoekige plattegrond. Aan de linker zijde sluit een terugspringende uitbouw aan die eveneens rechthoekig is en evenwijdig loopt aan de hoofdbouw (remise). Op dit bouwdeel sluit aan de achterzijde een haaks geplaatst bouwdeel aan (paardenstal). Aan de achterzijde van het herenhuis sluit een rechthoekige serre aan die doorloopt voorbij de rechterzijde van de woning. De woning en de aansluitende bouwdelen bestaan uit één bouwlaag met zolderverdiepingen die opgenomen zijn binnen lessenaarsdaken (hoofdbouw) en zadeldaken. De daken van de hoofdbouw zijn gedekt met gesmoorde kruispannen. Bij de overige bouwdelen zijn gesmoorde oud-Hollandse pannen toegepast. De serre heeft een plat dak. Op het hoofddak bevindt zich op de nokeinden een gecementeerde schoorsteen. Het achterschild is voorzien van een moderne dakkapel alsmede een gepleisterd dakhuis met een venster dat voorzien is van een tweeruits stolpraam. De daken zijn voorzien van houten bakgoten in de vorm van een kroonlijst. Bij de voorgevel van het huis vormen deze tezamen met een gepleisterd fries en dito architraaf een hoofdgestel. De kroonlijst wordt ondersteund door decoratief gesneden houten klossen die binnen het fries afgewisseld worden door oculi. Op de omlopende hoeken van het fries bevindt zich een leeuwenkop. De gevels zijn gemetseld in baksteen, deels in kruisverband en deels in Vlaams verband. De serre is gemetseld in halfsteens verband. Het onderste deel van de rechter zijgevel (ter plekke van de door brand verloren gegane uitbouw) is gepleisterd. De voorgevel is wit geschilderd. De diverse plinten zijn gecementeerd en, binnen de voorgevel, gepleisterd. Lekdorpels zijn uitgevoerd in hardsteen. Binnen de voorgevel hebben de vensters alsmede de ingang gepleisterde profiellijsten met een kuif. De vensters zijn hier gevuld met een tweeruits stolpraam met een dito bovenlicht waarvan de roede voortkomt uit een halve maanvorm. De voorgevel is symmetrisch ingedeeld en heeft centraal een risaliet die uitmondt in een dakhuis. Op de hoeken van de gevel bevindt zich een gepleisterde pilaster met casement. Binnen de risaliet bevindt zich de hoofdingang die bereikbaar is via een hardstenen bordesstoep. De ingang bevat een dubbele enkelruits paneeldeur met smeedijzeren sierroosters. Boven het geprofileerde kalf is een tweeruits bovenlicht met levensboom. Rechts van de ingang bevindt zich een authentieke bel in leeuwenkopvorm. De stoep heeft een dubbele balustrade met smeedijzeren sierpenanten en buisvormige leuningen. Aan weerskanten van de ingang bevinden zich telkens twee vensters. Boven de ingang een geschilderd veld met de vermelding VILLA ANNA MARIA. Het dakhuis hierboven is voorzien van een zadeldak en heeft een venster met een vierruits draairaam en aan de bovenzijde een rondboog met een blind boogveld dat voorzien is van siermetselwerk. Hierboven bevindt zich een gepleisterde waterlijst die centraal voorzien is van een rondboog en voortgezet wordt langs de wangen van het dakhuis. De uitbouw links van het pand heeft aan de witgeschilderde voorzijde een centrale, licht getoogde ingang met een dubbele poort. In beide poortdelen bevindt zich een veelruits raam met decoratieve roedenverdeling. Aan weerskanten van de ingang bevindt zich een smallere rondboogingang met een opgeklampte deur en daarboven een tweeruits bovenlicht.

De voorgevel van de uitbouw rechts van het pand, een doorlopend deel van de serre heeft een ingang die bereikbaar is via een in hardsteen uitgevoerde bordesstoep (de stoep is afkomstig van de verloren gegane voorgevel van het verbrande bouwdeel dat hier omstreeks 1910 gerealiseerd was). De rechter zijgevel heeft binnen de middenas een ingang die bereikbaar is via een deels hardstenen

stoep. De ingang bevat een gebeeldhouwde enkelruits deur. Rechts bevat de gevel een venster met een vierruits stolpraam. Uiterst rechts sluit de hierboven genoemde serre-uitbouw aan. Binnen de top bevat de gevel twee rondboogvensters met persiennes. De vensters bevatten een vierruits stolpraam en een tweeruits bovenlicht waarvan de roede voortkomt vanuit een halve maan. De linker zijgevel heeft in de top een vergelijkbare invulling als binnen de rechter zijgevel. Het benedendeel van de gevel bevat twee vensters met een tweeruits stolpraam en een dito bovenlicht met roede en halve maan. Rechts bevindt zich een ingang met een veelruits paneeldeur. De uitbouw die uiterst links aansluit heeft binnen haar linker zijgevel enkele kleine gevelopeningen. Het centrale deel van de zijgevel springt enigszins naar voren. De achtergevel van de woning wordt grotendeels bepaald door een serre waarvan de voorzijde modern ingevuld is. De authentieke bovenlichten zijn gevuld met glas-in-lood. Aan de bovenzijde wordt de serre afgesloten door een houten sierlijst in art nouveaustijl met gesneden klossen die de goot ondersteunen. De serre heeft een plat dak. Binnen de wangen bevat dit bouwdeel een venster. Boven de serre zijn de twee vensters zichtbaar die zich links binnen de achtergevel van het huis bevinden. Binnen de middenas bevindt zich hier het trappenhuisvenster dat voorzien is van een rondboog en gevuld is met drie enkelruits ramen en een dito bovenlicht. De ramen bevatten decoratief glas-in-lood. Het bovenlicht heeft een glas-in-loodvoorstelling van een aantal schepen ter zee (uitgevoerd midden 20ste eeuw). In het tussenlid tussen serre en uitbouw bevindt zich een medaillonvormig venster met een veelruits gietijzeren raam dat voorzien is van gebogen roeden. De uitbouw heeft in de linker gevel (van achter uit gezien) centraal een ingang met een opgeklampte deur en een tweeruits bovenlicht. Rechts hiervan bevindt zich een venster dat voorzien is van een zesruits schuifraam. Binnen de geveltop is een gevelopening met een rondboog en een tweeruits bovenlicht. De achtergevel van dit deel van de uitbouw bevat centraal een venster met een 6-ruits schuifraam. De paardenstal die haaks aansluit op dit bouwdeel heeft binnen de linker gevel (van achter uit gezien) enkele ingangen alsmede halfronde stalvensters met gietijzeren raampje.

Het interieur bevat een groot aantal authentieke elementen waaronder paneeldeuren binnen profiellijsten en met authentieke deels ebbenhouten handgrepen alsmede houten krukken. Diverse vensters hebben authentieke spanjoletten. De vestibule en gang hebben gestucte wanden en worden van elkaar gescheiden door een tochtportaal met een dubbele enkelruits paneeldeur en een enkelruits bovenlicht. Bovenlicht en deuren zijn gevuld met glas-in-lood. Binnen de vestibule is een eenvoudig stucplafond met profiellijsten. Het stucplafond in de gang heeft nauwkeurig gereconstrueerde polychromie. Deze bevat rozenlijsten (oorspronkelijk klimop en veldboeketten) alsmede een (origineel) centraal aangebracht boeket op doek. Een identiek op doek geschilderd veldboeket (eveneens origineel) bevindt zich aan de onderzijde van de trap. De lambrizeringen zijn zowel in vestibule als gang uitgevoerd in wit marmer. De diverse ingangen tot de vertrekken bevatten witmarmeren onderdorpels. Het trappenhuis is voorzien van een houten trap met een balustrade die voorzien is van smeedijzeren sierstijlen met een houten leuning. Aan het begin heeft de balustrade een houtgesneden Korintische trappaal met aan de bovenzijde een bijbehorende houtgesneden schaalvorm. Langs de wand bevindt zich een koperen buisvormige leuning. Achter in de gang bevindt zich een in Delfts blauw uitgevoerd wandfonteintje met vogelmotief. Aan de onderzijde bevindt zich de vermelding: T.C. BROWN WESTHEAD MOORE & Co/BY ROYAL APPOINTMENT/POTTERS TO HER MAJESTY/CAULDON WORKS/STOKE-ON-TRENT/ENGLAND/R.S.S. & S. Binnen de linker voorkamer is een authentiek stucplafond met een middenrozet dat voorzien is van twee medaillons met koppen. Van de hoekzwikken zijn twee exemplaren gevuld met decoratieve motieven. De overige twee zijn blind. De kamer bevat een schoorsteenmantel in zwart marmer met witmarmeren detaillering (waaronder twee zuilen). De ramen zijn voorzien van gepaneelde binnenluiken. De tegenwoordige badkamer (eertijds tussenkamer) die aansluit op de voorkamer is bereikbaar via een dubbele en gepaneelde schuifdeur. De rechter voorkamer heeft een stucplafond met een middenrozet waarop twee staande kinderen met korenaren te zien zijn. Het middenrozet draagt de vermelding 6.N. en is afkomstig uit de reeds genoemde voormalige tussenkamer. De schoorsteenmantel is in zwart marmer uitgevoerd. Ook hier hebben de vensters gepaneelde binnenluiken. Ze bevatten bovendien gezwenkt uitgevoerde vensterbanken. De achterkamer die aansluit op deze voorkamer is

bereikbaar via een dubbele en gepaneelde schuifdeur. In de achterkamer is eveneens een stucplafond met middenrozet en hoekdecoratie. De authentieke polychromie (olijfgroen en goud) is hier deels behouden gebleven. Er is voorts een zwartmarmeren schoorsteenmantel. De serre aan de achterzijde van het pand is vanuit de achterkamer toegankelijk via twee ingangen met een arduinen onderdorpel, een dubbele enkelruits paneeldeur en een tweeruits bovenlicht. Het bovenlicht heeft een roede die voortkomt vanuit een halve maanvorm. De keuken, die zich links achter bevindt, heeft een zwartwitte tegelvloer, een houten schouw uit ca. 1910 met een betegelde haard, en links van de schouw een tweetal boven elkaar geplaatste kasten met een dubbele gehoute paneeldeur. Het aanrecht is uitgevoerd in arduin en terrazzo en is voorzien van een pomp met koperen monden. Onder het aanrecht bevinden zich kastjes met dubbele paneeldeuren. De keukenwanden hebben een witblauwe tegellambrizering. Het plafond bestaat uit troggewelfjes. Onder de keuken bevindt zich een kelder met troggewelfjes, een estrikkenvloer en een gecementeerde toegangstrap. Er bevinden zich gemetselde wijnnissen. Op de zolderverdieping van het huis bevindt zich binnen enkele kamers een zwartmarmeren schoorsteenmantel. Linksachter is een voormalige en eenvoudig beschoten meidenkamer. De 19de-eeuwse kapconstructie heeft brede beschotdelen. Binnen de linker uitbouw van het pand is de lager gelegen en voormalige was- en mangelruimte vanuit het huis bereikbaar via een nieuw gemetselde trap met een gepleisterde wang met oude Delfts blauwe tegels. De ruimte bevat rode estrikken en een authentieke houten schouw. De voormalige remise is voorzien van troggewelfjes op houten balken.

Het pand is gelegen binnen een ruim eigen terrein met aan de voor- en achterzijde een siertuin. In de voortuin bevinden zich enkele forse, oude bomen: een groep esdoorns, een plataan, een beuk. Voorts zijn er taxusstruiken en, aan weerskanten van het toegangspad, een beukenhaag. Aan de voorzijde van het terrein bevindt zich een brede sloot. Het terrein aan de voorzijde van de terugwijkende remise is ommuurd en heeft een dubbel smeedijzeren draaihek tussen gemetselde posten met duivenjagerprofiel. De posten worden bekroond door gecementeerde bollen. Bij het toegangsbordes van de hoofdingang bevinden zich twee gepleisterde sierpiedestals met een dito siervaas. In de achtertuin bevindt zich achter de linker uitbouw een ommuurd terrein waar zich eertijds de mestvaalt bevonden zal hebben. De muur is gemetseld in kruisverband.

Waardering

Het object is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorische waarde door de vroegere functie als representatieve notariswoning van L.J. Verberne die hier woonde en kantoor hield. In dit opzicht verwijst het object naar de cultuurhistorische ontwikkelingen binnen Dussen en de betekenis van de notaris als één van de notabelen.

Het object heeft architectuurhistorische waarde vanwege de esthetische kwaliteiten van het ontwerp en de detaillering, het bijzondere materiaalgebruik alsmede de samenhang tussen de gaaf gebleven hoofdvorm en rijke interieurelementen uit de bouwtijd. Het pand is een goed en gaaf voorbeeld van een voornaam herenhuis uit het einde van de 19de eeuw, vormgegeven in eclectische trant, van een wat betreft hoofdvorm en samenstelling van de verschillende bouwonderdelen bijzondere opzet. Waardevol in dit opzicht is bovendien de linker uitbouw die nog verwijst naar de oude functies van remise, was- en mangelruimte alsmede paardenstal. Het object heeft ensemblewaarden wegens de situering, een karakteristiek onderdeel vormende van de historische bebouwing aan de Binnen te Dussen en vanwege de beeldbepalende ligging binnen een eigen terrein dat bepaald wordt door siertuinen met forse, oude bomen waaronder een groep esdoorns, een plataan en een beuk. Een grote rol wordt voorts gespeeld door de ligging nabij een forse, historische boerderij en het bekende kasteel van Dussen. Het object heeft gaafheids- en herkenbaarheidswaarde, daar het van belang is vanwege de kwaliteit van de samenstellende onderdelen, bestaande uit een herenhuis met voormalige remise en paardenstal alsmede een ruime voor- en achtertuin met diverse forse, oude bomen.

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 29 march 2024

Hoofdcategorie	*Subcategorie*	*Functie*
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Tuin
Woningen en woningbouwcomplexen	Woonhuis(K)	Woonhuis

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 29 march 2024